

December 2021

Bidragssatser for heltidsbedrifter 2020 – Niveau og spredning

Highlights

- Den gennemsnitlige bidragssats for heltidsbedrifter lå i 2020 på 1,03 pct. – næsten en fordobling fra 2008 til 2020. Stigningstakten er dog ophørt de seneste år. Medvirkende til stagnationen i den gennemsnitlige bidragssats er øget økonomisk robusthed i landbrugserhvervet som helhed samt ejerskifter på økonomisk udfordrede bedrifter med høje satser.
- Ca. 62 pct. af heltidsbedrifterne betalte en bidragssats mellem 0,7 og 1,3 pct. Ca. 44 pct. af landmændene betalte en bidragssats mellem 0,8 og 1,2 pct. Ca. 17 pct. betalte under 0,7 pct. i bidrag, mens 28 pct. betalte over 1,2 pct. Variationen i bidragssatserne er vokset siden finanskrisen, hvilket modsvarer, at realkreditinstitutterne nu prisdifferentierer mere end tidligere.
- Opdelt på realkreditinstitutter viser undersøgelsen, at DLR og Nordea ligger nogenlunde på niveau med gennemsnittet, mens RD ligger i top med bidragssatser, der er ca. 14 procentpoint højere end gennemsnittet. Nykredit ligger under gennemsnittet, mens DLR og Nordea ligger omkring gennemsnittet. I sammenligningen er der ikke justeret i forhold til forskelle i risikoen i realkreditinstitutternes udlån eller evt. tabsgarantier fra ejerkredsen.
- Heltidsbrug betaler årligt i alt godt 1,7 mia. kr. i bidrag – en stigning fra ca. 0,7 mia. kr. i 2008. Stigningen i bidragssatserne fra 2008 til 2020 udgør således ca. 1 mia. kr. om året. De højere omkostninger til bidrag skyldes både flere realkreditudlån og højere bidragssatser. Men mens udlånet til heltidsbedrifterne er steget med ca. 7 pct., er omkostningerne til bidrag steget med 139 pct.
- Bidragssatserne skal ideelt set afspejle den finansielle sektors omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlånet. Både risiko og omkostninger er steget siden 2008, dels på grund af diverse økonomiske stød til landbrugets økonomi samt myndighedernes restriktive krav til realkreditinstitutterne og strammere regler for værdiansættelse og nedskrivninger.
- Selvom risikoen er steget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2020 dog været yderst begrænsede – ca. 2,2 mia. kr. - på trods af det økonomisk vanskelige årti for landbruget. Siden 2007 har heltidsbrugenes bidragsbetalinger givet realkreditinstitutterne en indtægt på 19,2 mia. kr.
- Der er generelt en god sammenhæng mellem bidragssatserne og en række økonomiske variable. En vej til at opnå bedre rating og kreditvilkår hos den finansielle samarbejdspartner er derfor forbedrede gælds- og/eller indtjeningsforhold, som samtidig kan styrke forhandlingskraften og dispositionsfriheden og sætte en god cirkel i gang.

Kontakt

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

T +45 8740 5175 (direkte)

M +45 2013 5175

E kak@seges.dk

Mads Toldam Torp

Analyseassistent

Baggrund og afgrænsning

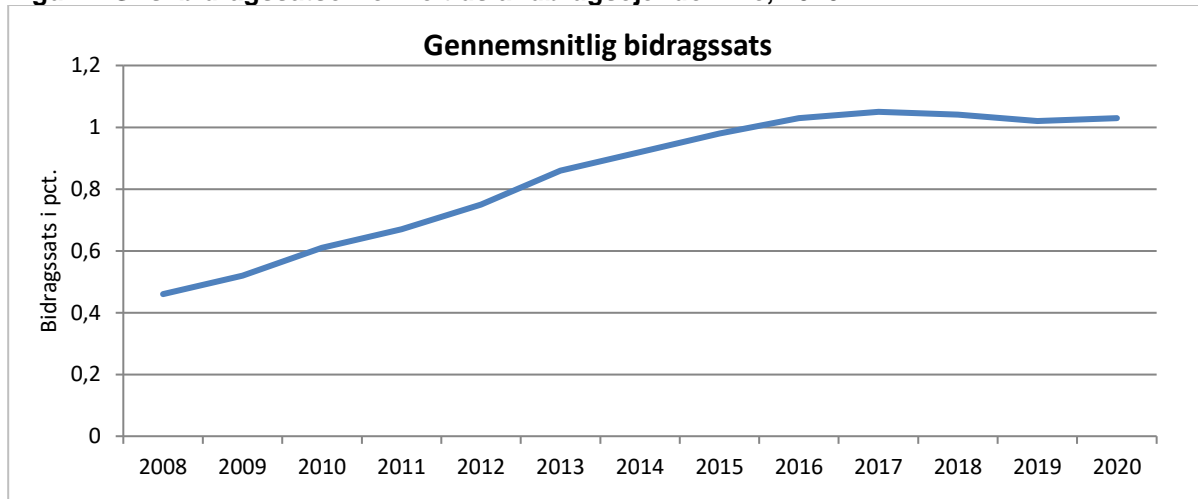
Realkreditlån er normalt landbrugets væsentligste, mest effektive og billigste finansieringsform. Dette primært deskriptive notat har til formål at beskrive niveauet og spredningen i bidragssatserne ud fra 4.076 landbrugsregnskaber for 2020, suppleret af beregninger og betragtninger, der perspektiverer og belyser økonomiske faktorer, der influerer på bidragssatserne.

Realkreditinstitutterne fastsætter administrationsbidraget ud fra realkreditinstituttets omkostninger ved udlånet, aktionærernes afkastkrav og en helhedsvurdering af den pågældende virksomheds kreditværdighed, hvori der indgår såvel kvantitative som kvalitative risiko-/indtjeningsvurderinger.

Realkreditinstitutternes bidragssatser over for landbruget

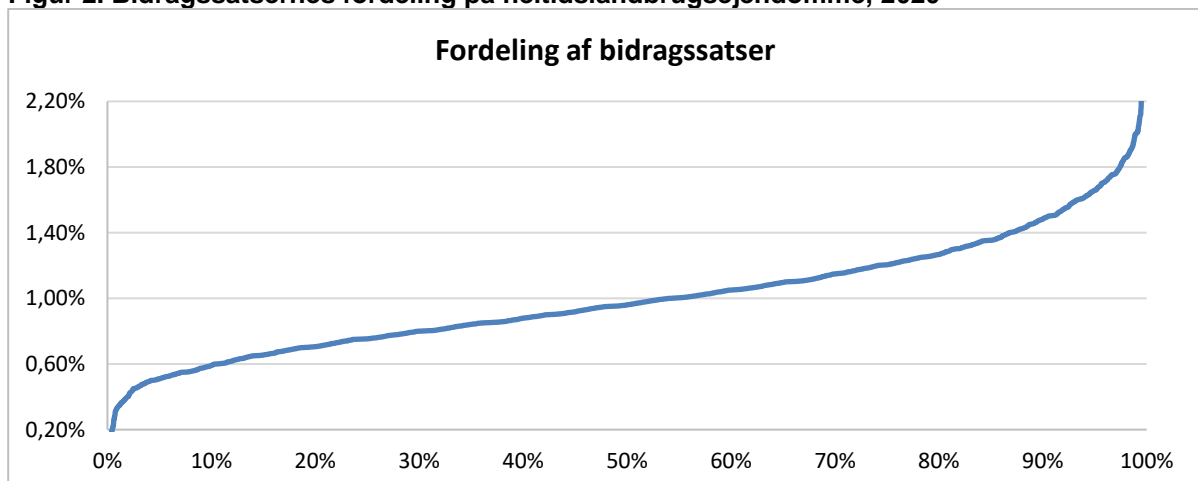
Den gennemsnitlige bidragssats for heltidslandbrug lå ultimo 2020 på 1,03 pct. Bidragssatserne er steget fra niveauet 0,5 pct. i starten af finanskrisen i 2007/2008, men er de seneste år stagneret omkring det nuværende niveau.

Figur 1. Gns. bidragssatser for heltidslandbrugsejendomme, 2020

Som Figur 2 viser, er der generelt set stor spredning omkring gennemsnittet i 2020. Det afspejler en stor variation i, hvad den enkelte landbrugsvirksomhed betaler til realkreditselskaberne.

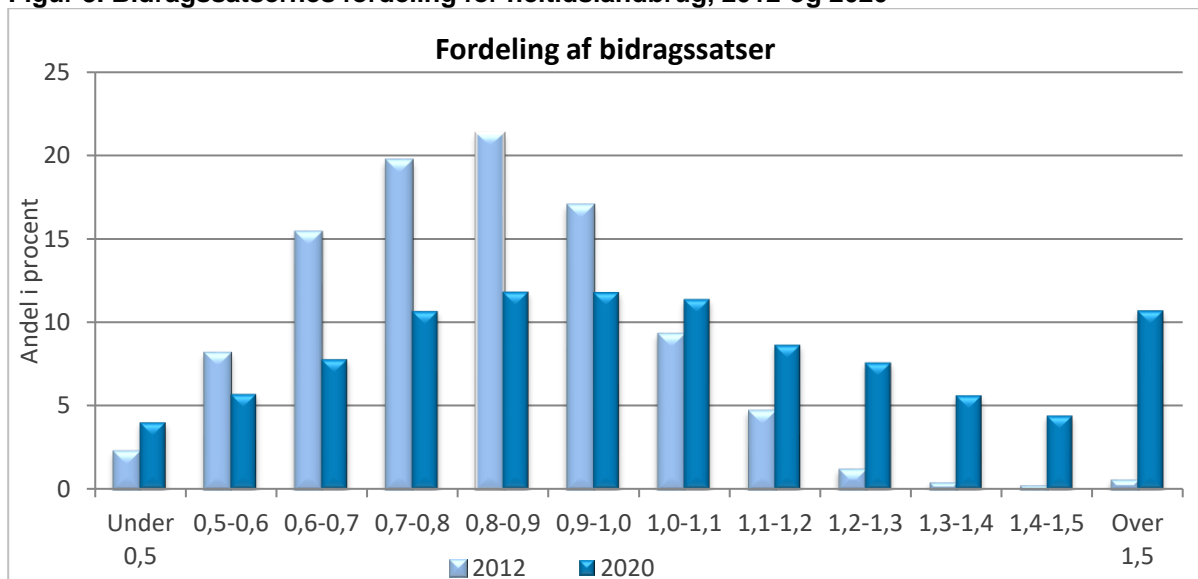
Figur 2. Bidragssatsernes fordeling på heltidslandbrugsejendomme, 2020

Figur 3 nedenfor viser både den betydelige stigning og større spredning i bidragssatserne gennem 2010'erne. Figuren opdeler bidragssatserne i 2020 i intervaller. 2012 er tilføjet til sammenligning. Det fremgår blandt andet, at:

- Hovedparten af landmændene ligger inden for et spænd i forhold til gennemsnittet på +/- 0,3 pct. point. Således betaler ca. 62 pct. af landmændene mellem 0,7 og 1,3 pct.
- Ca. 44 pct. af landmændene betaler mellem 0,8 og 1,2 pct.
- Ca. 17 pct. af landmændene betaler under 0,7 pct.
- Ca. 28 pct. af landmændene betaler over 1,2 pct.

Figur 3. Bidragssatsernes fordeling for heltidslandbrug, 2012 og 2020

Fordoblingen af bidragssatserne fandt sted fra 2007/8 til 2016. I perioden 2016-2020 har de gennemsnitlige bidragssatser herefter ligget mellem 1,02 og 1,05 pct.

Den større spredning skyldes primært, at realkreditinstitutterne i højere grad prisdifferentierer i forhold til de økonomiske præstationer. Især i den høje ende af skalaen. I 2012 betalte 0,5 pct. af landmændene over 1,5 pct. i bidrag, i 2016 var det 6,4 pct. af landmændene, og i 2020 udgjorde andelen 10,7 pct.

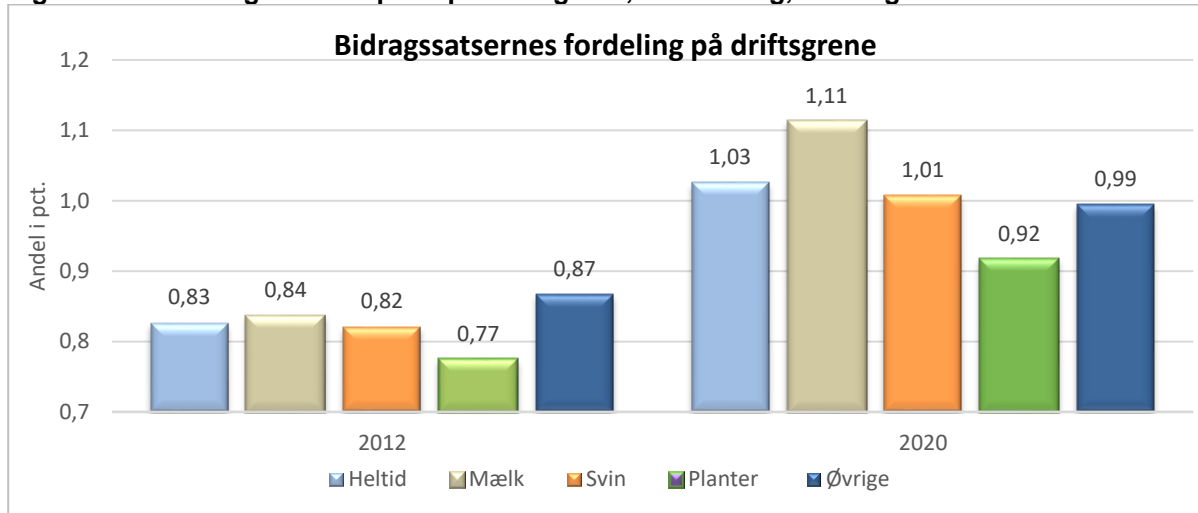
Stagnationen i bidragssatsernes stigning afspejler blandt andet en øget økonomisk robusthed i landbruget, hvor der generelt set både er sket en forbedring af nulpunktssatserne og nedbringelse af gæld. Ophør af bedrifter med sårbar økonomi synes også at være en af de væsentlige forklaringer på, at stigningen i de gennemsnitlige bidragssatser er ophørt.

Opdelt på driftsgrene er der en tendens til at planteproducenter betaler mindst i bidrag, 0,92 pct., mens mælkeproducenterne betaler 1,11 pct. i bidragssats, jf. Figur 4 nedenfor.

Forskellen i planteproducenternes bidragssatser i forhold til resten af landbruget kan delvist skyldes, at jord udgør en større andel af aktiverne. Jord forbindes typisk med en højere grad af "sikkerhed" for

udlånet end andre aktiver. Samtidig har 2010'ernes store udsving i mælkeprisen i kombination med høj gæld aflejret sig i relativt højere bidragssatser.

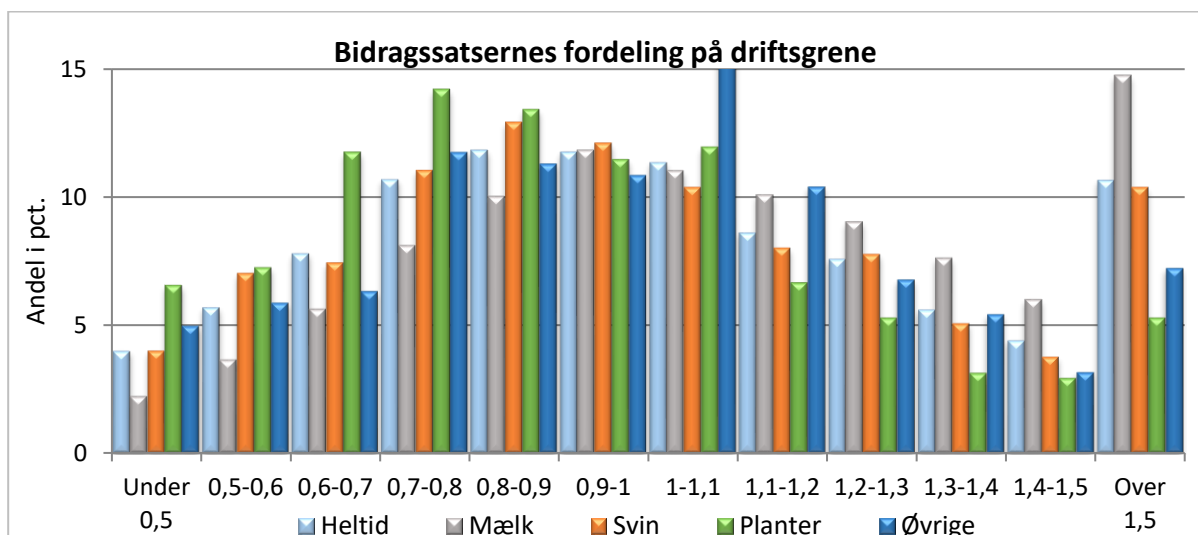
Figur 4. Gns. bidragssatser opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2012 og 2020

Spredningen i bidragssatserne er stort set ens på tværs af driftsgrene. Sammenlignet med 2019 er spredningen på tværs af driftsgrene en smule større i 2020.

I overensstemmelse med Figur 4, har plantebedrifterne generelt set lavere bidragssatser. Samtidig ses det, at en væsentlig større andel af svine- og især mælkeproducenter betaler en bidragssats højere end 1,4 pct. sammenlignet med de øvrige driftsgrene.

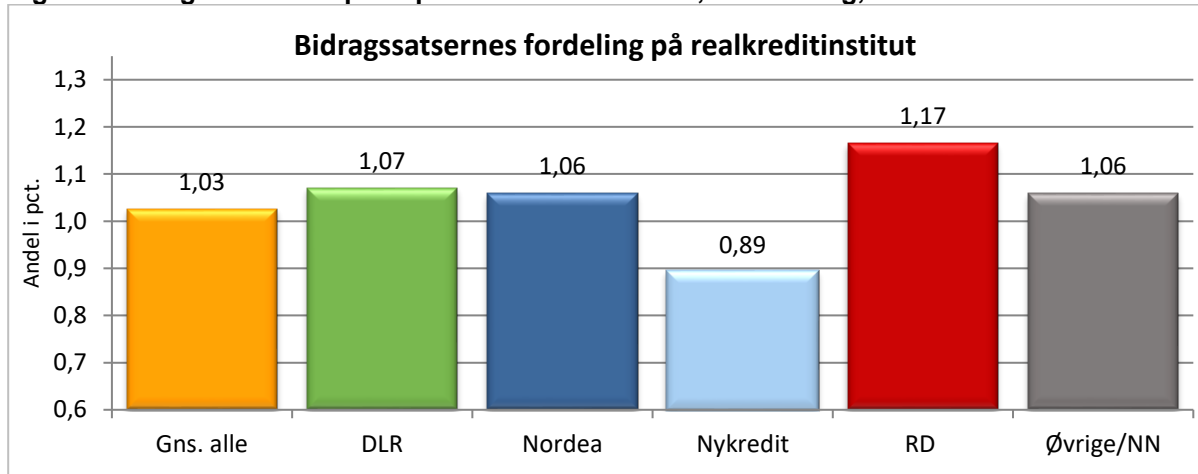
Figur 5. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2020

Realkreditinstitutternes bidragssatser over for landbruget

Opdelt på realkreditinstitutter - Figur 6 - er der en tendens til, at Nykredits bidragssatser ligger lavere end de øvrige institutter. I toppen ligger RD med bidragssatser, som er ca. 14 pct. point højere end gennemsnittet.

Figur 6. Bidragssatserne opdelt på realkreditinstitutter, heltidsbrug, 2020

Anm: Bidragssatserne fra Nykredit er ekskl. rabatten "Erhvervskroner".

Der kan være flere årsager til forskelle institutterne imellem. Eksempelvis:

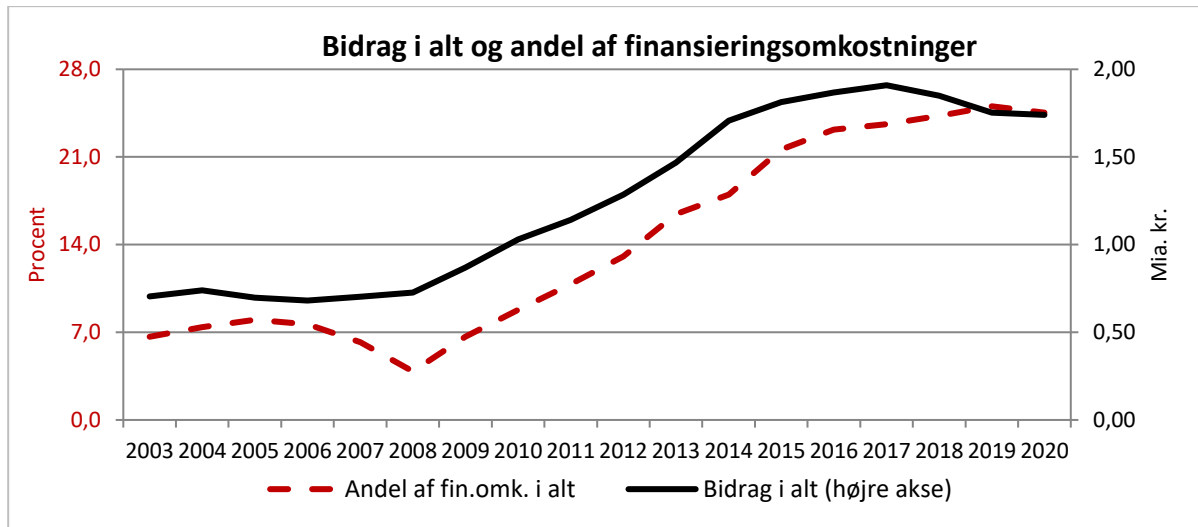
- Forskelle i bonitet i realkreditinstitutternes landbrugsporteføljer.
- Forskellig vurderingen af risiko.
- Forskelle i prissætningen af risiko. F.eks. forskellig progression i bidragssatserne ved stigende risiko.
- Forskelle i andelen af afdragsfrie lån.
- Forskelle i andelen af rentetilpasningslån.
- Institut-specifikke forhold, såsom DLR's delvist dækkende tabsgaranti stillet af ejerbankerne.
- Forskelle i realkreditinstitutternes repræsentation i SEGES' Økonomidatabase i relation til evt. bias i forhold til bedrifternes økonomiske robusthed.
- Helkunde-betragtninger, hvor højere bidragssatser kompenseres i prissætning på andre produkter.
- Forskelle i aktionærernes krav til afkast.

Landbrugets samlede omkostninger til bidrag til realkreditinstitutter

Som det fremgår af Figur 7, er landbrugets samlede omkostning til bidrag steget kraftigt. Fra at udgøre ca. 0,71 mia. kr. i 2008 udgjorde omkostningerne til bidrag 1,91 mia. kr. i 2017. Siden da er omkostningerne faldet lidt til at udgøre 1,74 mia. kr. i 2020. For hele landbruget udgør omkostningen til bidrag ca. 2,5 mia. kr. i 2020.

Stigningen siden 2008 afspejler dels en stigning i realkreditudlånet og dels højere bidragssatser. Udlånet er steget med ca. 7 pct., mens omkostningerne til bidrag er steget med 139 pct. I 2017/18 opførte stigningen i de årlige omkostninger dog, og siden toppen er landbrugets samlede omkostninger til bidrag faldet med 8,9 pct.

Figur 7. Samlede omkostninger til bidrag, heltidsbrug, 2020

Figur 7 illustrerer tillige den store betydning, som bidraget nu har for finansieringsomkostningerne. Således er bidragenes andel af de samlede finansieringsomkostninger steget kraftigt fra ca. 4 pct. i 2008 til ca. 25 pct. i 2020. Andelen er højest for mælkeproducenter og lavest for planteproducenter. Svineproducenter ligger omkring middel.

Ses isoleret på finansieringsudgifter på realkreditlån, udgør bidragene nu 87 pct. af finansieringsudgifterne mod 8,5 pct. i 2008.

Årsagen til stigningen i bidragets andel af omkostningerne til såvel realkreditinstitutterne som de samlede finansieringsomkostninger er en kombination af det generelle rentefald og højere bidragssatser. Den stigende andel forstærkes af, at ca. 85 pct. af landbrugets realkreditlån er variabelt forrentet. Herved er renteandelen af de samlede udgifter på realkreditlån fulgt med renterne nedad, mens bidragsandelen er steget sammen med stigningen i bidragssatserne.

Bidragssatser og tab/nedskrivninger i den finansielle sektor

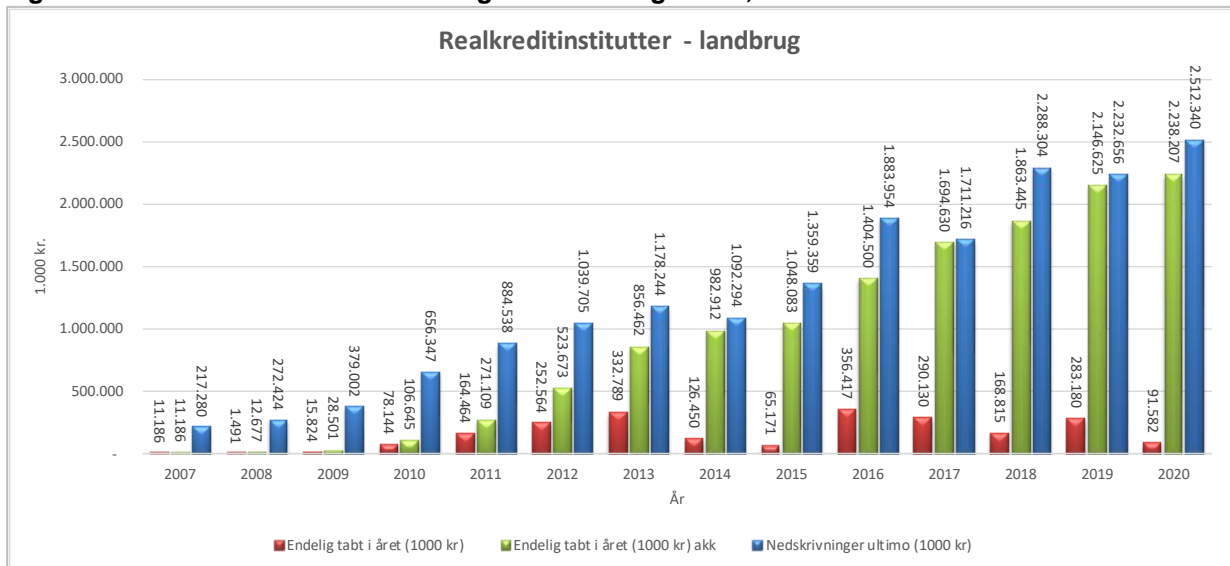
Ideelt set skal bidragssatserne over for landbruget afspejle de administrations- og kapitalomkostninger samt den risiko, der er forbundet med udlån til landbruget. Siden finanskrisen har en række forhold i den finansielle sektor samt landbrugets egne økonomiske forhold afstedkommet højere bidragssatser. Skrappere krav fra myndighederne til realkreditinstitutterne til solvens og likviditet har desuden medført stigende omkostninger og skærpede indtjeningskrav. Samtidig har myndighederne strammet reglerne vedrørende værdiansættelse og nedskrivninger, hvilket har forringet sikkerhederne bag realkreditinstitutternes udlån.

Gældsserviceringsevnen i landbruget blev generelt set forringet i kriseårene 2008-2010 og igen i 2014-2016 og 2018. Der er ekstrem stor spredning i landbrugsvirksomhedernes økonomiske forhold, og lavkonjunktur, tørke, handelspolitiske begivenheder, sygdomme oa. har ramt driftsgrenene på forskellige tidspunkter og med forskellig styrke. Men generelt set faldt indtjeningen i kriseperioderne, samtidig med at egenkapitalen faldt i perioden 2008-2011, mens gælden stagnerede på et relativt højt niveau.

Heroverfor står, at på trods af de økonomisk vanskelige år for landbruget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2020 været yderst begrænsede. Med en stigning på ca. 92 mio. kr. i 2020, nåede det akkumulerede tab i hele perioden op på godt 2,2 mia. kr., jf. figuren nedenfor.

Nedskrivningerne steg fra 2,3 mia. kr. i 2019 til 2,5 mia. kr. i 2020.

Figur 8. Realkreditinstitutternes tab og nedskrivninger i alt, 2019

I samme periode (2007-2020) har realkreditinstitutterne haft en indtjening fra bidragssatserne på 19,2 mia. kr. på heltidsbrug. Siden 2007 er heltidsbrugenes årlige bidragsbetalinger steget med ca. 1 mia. kr.

Det er vanskeligt at vurdere bidragssatsernes niveau i forhold til den finansielle sektors omkostninger og risiko på grund af kompleksitet og uigennemsigthed i prissætningen, hvilket er u hensigtsmæssigt i en konkurrencemæssig kontekst.

Sammenhæng mellem bidragssatser og økonomiske variable

SEGES' undersøgelser vedrørende den statistiske sammenhæng mellem bidragssatser og en række økonomiske variable viser, at der generelt har kunnet testes signifikante sammenhænge mellem bidragssatserne og nøgletal tilknyttet balance og rentabilitet, likviditet og indtjening. Af disse hovedgrupper forklarer nøgletal vedrørende balancen den største del af bidragssatsernes niveau. Nedenfor gengives eksempler på sammenhænge, der har vist sig statistisk signifikante:

- Soliditet, gældsprocent og LTV – Jo bedre virksomheden er konsolideret, desto lavere bidragssats og vice versa.
- Likviditet (ift. omsætning), driftsresultat, dækningsgrad mv. – Jo større overskudslikviditet og indtjeningsvariable i øvrigt, desto lavere bidragssats og vice versa.
- Kombinerede (relative) nøgletal, hvor både indtjenings- og balance-nøgletal (f.eks. afkastningsgrad) – Jo bedre indtjening og konsolidering, desto lavere bidragssats og vice versa.

Analyserne har desuden vist, at det i højere grad er *niveauet* på nøgletallene og i mindre grad *udviklingen og accelerationen* i de forskellige økonomiske nøgletal, der har betydning for bidragssatsen

Resultaterne bekræftes af SEGES' 8-faktor ratingmodel (BusinessRate), der viser en stærkt sammenhæng mellem udvalgte økonomiske nøgletal (og rating-scoren) og bidragssatsen.

Flere af nøgletallene er højt korrelerede. Et model-setup skal derfor tage højde herfor, f.eks. ved at udvælge de bedste inden for kategorien i forhold til modellens formål, eller ved at anvende teknikker til komponentanalyse (f.eks. PCA).

Der kan være stor forskel på, hvilke bidragssatser, de enkelte landmænd betaler, og bidragssatsen fastsættes i vid udstrækning individuelt. Selvom der er god sammenhæng mellem landmandens økonomiske formåen og bidragssatsen, dvs. prisen på at opnå kredit, er de økonomiske nøgletals forklaringsgrad ikke fyldestgørende. Der er derfor en række variable, som ikke nødvendigvis knytter sig direkte til økonomiske nøgletal, men indgår i prisfastsættelsen. Det gælder blandt andet:

- Realkreditinstitut - Der er forskel på niveauet for bidragssatserne i de enkelte realkreditinstitutter. Dette kan bl.a. afspejle forskel i bonitet, omkostninger og afkastkrav.
- Afdragsfrihed og rentetilpasning – Jo større andel af lån med afdragsfrihed og/eller rentetilpasning, desto højere bidragssats og vice versa.
- Misligholdelse af lån – Hvis bedriften misligholder lån, betales et højere bidrag.
- Realkreditinstituttets individuelle vurdering af låntageren
- Forhold i omverdenen, som påvirker landbrugsvirksomheden, herunder miljøforhold, makro-, branche- og driftsgrensspecifikke forhold.

Den individuelle fastsættelse af bidragssatserne medfører også, at en gruppe landmænd betaler en højere bidragssats end andre landmænd med sammenlignelige bedrifter og økonomiske resultater.

Forskellene i bidragssatserne på sammenlignelige bedrifter kan grundlæggende skyldes 1) at en supplerende kvalitativ vurdering af landmanden berettiger et højere risikotillæg, 2) en fejlvurdering af landmanden eller 3) at det på grund af markedsmæssige uhensigtsmæssigheder er muligt at pålægge landmanden højere bidragssatser end berettiget, idet konkurrencen mellem realkreditinstitutter i nogle situationer er sat ud af kraft, da landmænd ikke altid frit kan skifte finansiel samarbejdspartner.

Siden 2007/8 har finansielle omkostninger (højere bidrag, gebyrer og kursskæring samt i nogle tilfælde højere rentemarginal) samlet set forringet landmændenes konkurrenceevne. Da der kan konstateres en sammenhæng mellem en række økonomiske variable og bidragssatsen, kan en vej til at opnå bedre vilkår hos den finansielle samarbejdspartner dog være at forbedre bedriftens økonomi.

Forbedrede gælds- og/eller indtjeningsforhold kan således være vejen som en bedre rating, ligesom det kan styrke forhandlingskraften og sætte en god cirkel i gang med billigere kredit, yderligere forbedringer af indtjeningen/mindre gæld, lavere marginale låneomkostninger, mere rentable investeringer samt friere dispositionsret og lettere adgang til fremmedkapital.